

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

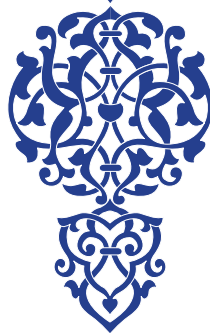
نکاتی برای طلاب، اساتید و مسئولان حوزه علمیه خواهران

محمود خالقی

(ابوحبیب)

فروردین ۱۴۰۴ / شوال ۱۴۴۶

هو الحبيب

سلام الله عليكم ورحمته وبركاته

با احترام و آرزوی توفیق، مناسب است قبل از مطالعه متن، نکات زیر مورد توجه قرار گیرد:

۱. بهانه تدوین این متن، جدا شدن رسمی بنده از مرکز بود که بنا به دلایلی از اوایل سال جاری به آخرین روز از ماه شهریور، به تأخیر افتاد.

۲. تلاش کردم تجربه چند ده ساله و فهم خود را از مسائل و مشکلات مرکز، صادقانه تقدیم نمایم. طبیعی است نواقص و اشکالاتی متوجه نوشته باشد که بنده از نظرات اصلاحی و پیشنهادات تکمیلی مخاطبان گران قدر استقبال می‌کنم.

۳. نظر به رعایت اختصار، متن حاضر به گونه‌ای تدوین شده که صرفاً چکیده‌ای از مباحث اصلی را در برگیرد. این رویکرد ممکن است در برخی موارد ابهام یا پرسش‌هایی را ایجاد کرده باشد. امیدوارم بتوانم برای رفع موارد مبهم و یافتن پاسخ برای آن پرسش‌ها، در خدمت شما بزرگواران باشم.

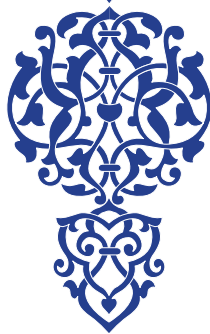
۴. مستندات قرآنی و روایی در حد بضاعت مزجاة حقیر و فرصت کوتاه، انتخاب شده‌اند. بنابراین کمترین مناسبت بین متن و آیه یا روایت مجوز استناد بوده است.

۵. در بخش اختصاصی طلاب، تمام طلاب محترم مخاطب این نوشته هستند؛ طلاب در حال تحصیل، پژوهشگران، مبلغان و همه کسانی که سال‌هایی را در حوزه علمیه تحصیل کرده و چه بسا در حال حاضر به فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی دیگری اشتغال داشته باشند.

۶. نظر به عدم استفاده بنده از اتوماسیون اداری، پل ارتباطی حقیر و مخاطبان ارجمند برای دریافت نظرات از طریق آی دی اینجانب (@M_Abuhabib) در "شبکه‌های اجتماعی" تعریف می‌شود؛

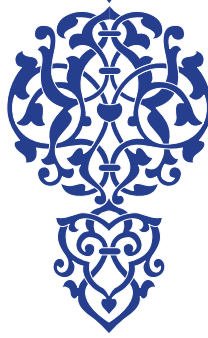
استجاب ادعیه زاکیه امام عصر ارواحنا فداه را برای همه شما مخاطبان گران قدر از خدای بزرگ مسألت دارم.

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه
۹.....	الف. مشترک
۱۳.....	ب. اختصاصی
۱۳.....	۱. طلاب
۲۷.....	۲. مدیران مدارس
۳۳.....	۳. اساتید
۳۵.....	۴. هیأت امناء
۳۹....	۵. همکاران ستاد و مدیریت‌های استانی
۴۳.....	۶. شورای سیاست‌گذاری
۴۵.....	کلام آخر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى
مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ سَيِّمًا عَلَى رَبِيعِ الْأَنْثَامِ وَنَصْرَةَ الْأَيَّامِ أَرْوَاحُ مَنْ سِوَاهُ فَدَاهِ.
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الصِّدِّيقَةِ فَاطِمَةَ الزَّكِيَّةِ، حَبِيبَةِ حَبِيبِكَ وَنَبِيِّكَ، وَأُمِّ
أَحِبَّائِكَ وَأَصْفِيائِكَ، الَّتِي انْتَجَبْتَهَا وَفَضَّلْتَهَا وَاحْتَرَبْتَهَا عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ
. اللَّهُمَّ كُنِ الطَّالِبَ لَهَا مِمَّنْ ظَلَمَهَا وَاسْتَحَفَّ بِحَقِّهَا، وَكُنِ الثَّائِرَ لِلَّهِمَّ
بِدَمِ أَوْلَادِهَا. اللَّهُمَّ وَكَمَا جَعَلْتَهَا أُمَّ أَيْمَّةِ الْهُدَى، وَحَلِيلَةَ صَاحِبِ الْبَوَاءِ،
وَالْكَرِيمَةِ عِنْدَ الْمَلَأِ الْأَعْلَى، فَصَلِّ عَلَيْهَا وَعَلَى أُمِّهَا صَلَاةً تُكْرِمُ بِهَا وَجْهَ
أَبِيهَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَتُقَرِّبُهَا أَعْيُنَ ذُرِّيَّتِهَا، وَأَبْلَعُهُمْ عَيْنِي فِي هَذِهِ
السَّاعَةِ أَفْضَلَ النَّحِيَّةِ وَالسَّلَامِ.

مقدمه

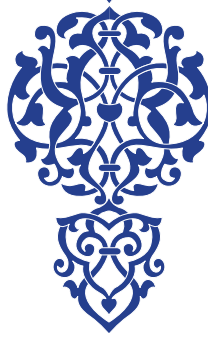
شناگوی پروردگاری هستیم که در میان نعمت‌های بی شمارش؛ نعمت
زندگی در متن حوزه علمیه و بیش از سه دهه خدمت به طلاب
خواهر را برایم مقدر فرمود؛ خدمتی که از مدیریت مدرسه و تدریس
در آن آغاز شد و با مسئولیت معاونت‌های آموزش، پژوهش، حوزه
مدیریت و دبیری شورای علمی تربیتی ادامه یافت و به مسئولیت
مرکز برنامه‌ریزی و نظارت حوزه‌های علمیه خواهران ختم شد.

اکنون که به فضل پروردگار، فصل رسمی خدمتم سپری شده؛
در پایان این راه پر فراز و فرود، تجربه این دوره طولانی را به همه

اعضای خانواده بزرگ حوزه‌های علمیه خواهران تقدیم می‌کنم. از آن‌جا که شنیدن و خواندن تجربه‌ها می‌تواند راه رسیدن به مقصد را کوتاه و هموارتر کند، امیدوارم این دل‌نوشته برای شما مخاطبان گرامی سودمند و راه‌گشا باشد.

مطالب در دو بخش مشترک و اختصاصی ارائه می‌شود. بخش مشترک خطاب به همه اعضای این خانواده بزرگ است، و بخش اختصاصی، مطالب جداگانه‌ای را برای هر گروه از مخاطبان در بر می‌گیرد.

الف. مشترک

۱. لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ...^۱

خدمت در جمع با صفا و پربرکت خانواده طلاب خواهر، نعمت بزرگ پروردگار متعال است؛ بنابراین قلباً، لساناً و عملاً باید شکرگزار این نعمت بزرگ باشیم، تا خدای حکیم مهربان، وجودمان را وسعت بخشد و توفیقات بیشتری به ما عنایت فرماید.

۲. مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْتَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً...^۲

مهم نیست در این دنیا چه کاره باشیم و در چه جایگاهی قرار گیریم. اصل، ایمان و عمل صالح است و این که وظیفه خود را درست تشخیص دهیم و درست همان جایی که باید باشیم قرار گیریم. طلبگی، استادی، مدیری یا خانه داری، فرزندی و مادری، همه می توانند نزدبان قرب الهی باشند؛ به شرط آن که به دیواری درست تکیه داده شده باشند. بنابراین دقت کنیم در هر شرایط و موقعیتی وظیفه خود را به خوبی تشخیص دهیم و برای انجام آن تمام تلاش مان را به کار گیریم.

۱. آیه ۷ سوره ابراهیم / اگر سپاس گزاری کنید، قطعاً [نعمت] خود را بر شما می افزایم.

۲. آیه ۹۷ سوره نحل / از مرد و زن، هر کس کار شایسته انجام دهد در حالی که مؤمن است، مسلماً او را به زندگی پاک و پاکیزه ای زنده می داریم.

۳. إِنَّ الْحَسَنَ مِنْ كُلِّ أَحَدٍ حَسَنٌ وَإِنَّهُ مِنْكَ أَحْسَنُ لِمَكَانِكَ مِنَّا...^۱

ما حوزویان بخوایم یا نخواهیم به دین، مذهب، پیامبر و خاندان او علیه السلام منسوب هستیم. حق این است که در خوب بودن و پرهیز از ناراستی‌ها و نادرستی‌ها پیشرو باشیم. در نظر همه آن‌هایی که ما را مظهر دین و دینداری می‌دانند، خوب ما، خوب‌تر و بد ما، بدتر به چشم می‌آید. بنابراین بکوشیم تا روح و جان خویش را به زیور فضائلی مثل اخلاص، صداقت، سعه صدر، تواضع، وفای به عهد، امانت‌داری، خدمت به خلق بیارائیم و در ریشه‌کن کردن رذائلی مثل نفاق، تحجر، سوء ظن، حسادت، غرور و تکبر نهایت سعی خویش را به کار گیریم.

۴. وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ...^۲

به خوبی واقفم که بسیاری از شما عزیزان، به خصوص آن‌ها که در میدان عمل و خط مقدم خدمت، مجاهدانه می‌کوشند؛ از وضعیت معیشتی مناسبی برخوردار نیستند و با وجود زحمات‌ها و خدمات‌های فراوان، متأسفانه در تأمین حداقل‌های زندگی با مشکلات جدی روبه‌رو هستند. اگر چه مسئولان ذی‌ربط برای سامان دادن به این وضعیت، تلاش می‌کنند؛ اما نکته مهم آن است که وجود مشکلات نباید در انگیزه ما خللی وارد کند و ما را در وعده‌های خدای تعالی نسبت به حل مشکلات و تأمین رزق عزت‌مندانه برای طالبان علم و کارگزاران آن‌ها مردد نماید.

۱. العدد القویة لدفع المخاوف الیومیة، جلد ۱، صفحه ۱۵۳ / امام صادق علیه السلام: خوبی از همگان خوب است اما از تو خوب تر؛ به دلیل انتساب به ما و زشتی، از همگان زشت است، اما از تو زشت تر؛ به دلیل انتساب به ما.

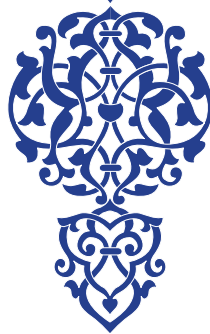
۲. آیه ۲ و ۳ سوره طلاق / و هر که از خدا پروا کند، خدا برای او راه بیرون شدن [از مشکلات و تنگناها] را [قرار می‌دهد و او را از جایی که گمان نمی‌برد روزی می‌دهد].

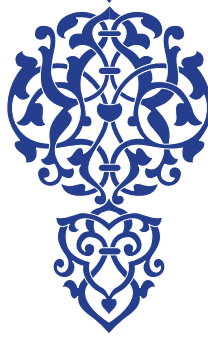
۵. بِیْمِنِهِ رِزْقُ الْوَرَى وَبُجُودِهِ ثَبَّتَتِ الْأَرْضُ وَالسَّمَاءُ...^۱

هر چند در تحصیل، تدریس، اداره، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری باید از تمام توان و اندیشه خود و مشورت دیگران بهره گرفت، اما باید به خاطر داشت که تنها با توکل به خدای تعالی و توسل به ذوات مقدس معصومین (علیهم‌السلام) است که امور به سامان می‌رسد و کشتی‌ها در امواج پر تلاطم دریا در ساحل امن لنگر می‌اندازند و انسان‌ها در صراط مستقیم قرار می‌گیرند. بنابراین لازم است علاوه بر انجام واجبات و ترک محرمات، به دیگر اموری هم که در تقویت تقوا و تقرب به خدای متعال مؤثر هستند نیز اهتمام داشته باشیم و به طور قطع می‌توان گفت که ارتباط قلبی مستمر با ولی الله الاعظم، امام عصر ارواحنا فداه، سرآمد همه آن امور است.

۱. زاد المعاد، جلد ۱، صفحه ۴۲۲، دعای عدیله / بحار الانوار، ج ۲۳، ص ۱۹، با عبارت بهم یرزق الله عباده / امام صادق (علیه‌السلام): از برکت وجود او (یعنی حجت و نماینده الهی) مردم روزی می‌خورند و به خاطر هستی او آسمان و زمین برپاست

ب. اختصاصی

۱. طلاب

این بخش از ترنم دل، به شما دختران خوب و خواهران طلبه‌ام که با عشق و تلاش در مسیر کسب علم و تهذیب نفس، گام بر می‌دارید، اختصاص دارد. شما که همواره دعای خالصانه و پدران‌ام برای کسب سعادت در دنیا و آخرت بدرقه راهتان خواهد بود.

مقدمه

از آنجا که رسالت حوزه‌های علمیه همان مأموریت انبیای الهی است، بنابراین باید تزکیه، تعلیم، تبلیغ و اجرا (امور سیاسی) را چهار رسالت مهم و اصلی طلبگی برشمرد. اما نظر به اینکه پیامبران علیهم‌السلام، مستقیم تحت تعلیم الهی و معصوم از خطا و اشتباه بودند و تربیت آن‌ها را خداوند متعال بر عهده داشت، بنابراین، آن ذوات مقدس از یادگیری و تربیت شدن به گونه‌ای که درباره ما ساری و جاری است، مبرا هستند. ما باید تمام تلاش خود را برای تعلّم و یادگیری معارف دینی، تهذیب و پاکیزه کردن نفس، تبلیغ صحیح دین و اجرای هدفمند آن به‌کار گیریم.

در اینجا لازم می‌دانم توصیه‌های مرتبط با هر موضوع را به شرح زیر تقدیم نمایم:

۱. تَعْلَمُ

۱-۱. اُطْلُبُوا الْعِلْمَ مِنَ الْمَهْدِ إِلَى اللَّحْدِ...^۱

طلبگی رسالت است نه شغل. این مسئولیت پایان ندارد و از همین رو، فارغ التحصیلی در حوزه بی معناست. شاید کلاس و مدرسه محدود به زمان باشد؛ اما یادگیری را پایانی نیست؛ بنابراین همواره به کسب دانش و علم آموزی اهتمام داشته باشید و لحظه‌ای از یادگیری غفلت نکنید.

۲-۱. مَنْ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَعَمِلَ بِهِ وَعَلَّمَ لِلَّهِ دُعَىٰ فِي مَلَكَوَاتِ السَّمَاوَاتِ عَظِيمًا...^۲

توجه دارید که در عصر حاضر مردم به لطف خداوند منان، از طریق فضای مجازی و منابع گسترده به اطلاعات زیادی دسترسی دارند و سطح دانش و آگاهی‌های عموم مردم بالا رفته است. شما این است که دانش و بینش دینی خود را به گونه‌ای جذاب و کاربردی ارائه دهید که بتواند پاسخگوی نیازهای نسل امروز به ویژه جوانان باشد. این کار را با زبان و روش حکیمانه و با محبت انجام دهید و آن را عبادت و وسیله تقرب به خدا تلقی نمایید.

۳-۱. شُكْرُكَ لِنِعْمَةٍ سَالِفَةٍ، يَقْتَضِي نِعْمَةً آتِيَةً...^۳

طلبه موفق کسی است که خود را تنها به کتاب‌های درسی و امکانات مدرسه محدود نکند و از همه امکانات و ابزارهای نوین به عنوان پلی برای عبور و بالی برای پرواز استفاده کند. مطمئن باشید

۱. آداب المتعلمین، ص ۱۱۱ / زگهواره تا گور دانش بجوید.

۲. اصول کافی، ترجمه مصطفوی، ج ۱، ص ۴۳ / امام صادق (علیه السلام): هر که برای خدا علم را بیاموزد و بدان عمل کند و بدیگران بیاموزد در مقام‌های بلند آسمان‌ها عظیمش خوانند و گویند: آموخت برای خدا، عمل کرد برای خدا، تعلیم داد برای خدا.

۳. نزهة الناظر و تنبيه الخاطر، جلد ۱، صفحه ۸۰ / امام حسین (علیه السلام): شکر تو بر نعمت گذشته، زمینه ساز نعمت آینده است.

اگر از امکانات موجود به خوبی استفاده کردید، خدای سبحان فرصت‌های جدید را برایتان فراهم خواهد نمود.

۲. تزکیه

۱-۲. قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا...^۱

تهذیب نفس و تزکیه به معنای آراستن به فضائل اخلاقی و پیراستن از رذائل، یکی دیگر از ویژگی‌های بارز و اختصاصی طلاب حوزه‌های علمیه به شمار می‌رود. تهذیب نفس و خودسازی، رکن اصلی طلبگی است و باید در کنار تحصیل علم و حتی مقدم بر آن مورد اهتمام طلاب علوم دینی قرار گیرد؛ البته این بدان معنا نیست که همه حوزویان به فضایل اخلاقی آراسته شده‌اند و از رذائل فاصله گرفته‌اند و یا این‌که دیگران به تهذیب نفس اهمیت نمی‌دهند؛ بلکه هدف تأکید بر این حقیقت مهم است که عالم غیرمذهب نه تنها برای جامعه اسلامی فایده‌ای ندارد، بلکه می‌تواند آسیب‌های زیادی هم به بار آورد. علاوه بر اینکه نوعاً مجموعه عوامل و شرایط در حوزه‌های علمیه به گونه‌ای طراحی شده‌اند که شرایط تهذیب نفس را برای طالبان علم بیشتر فراهم می‌کند.

۲-۲. لَا تَرَى الْجَاهِلَ إِلَّا مُمْرِطًا أَوْ مَفْرِطًا...^۲

رعایت اعتدال و پرهیز از افراط و تفریط باید در همه شئون زندگی - علمی، اقتصادی، اخلاقی، سیاسی - به ویژه در امور مرتبط با تهذیب نفس و خودسازی طالبان علم، ظاهر باشد. افراط و تفریط مانند دو

۱. آیه ۹ سوره شمس / بی تردید کسی که نفس را [از آلودگی پاک کرد و] رشد داد، رستگار شد.

۲. نهج البلاغه، جلد ۱، صفحه ۴۷۹ / نادان را نبینی، مگر افراطگر یا تفریطگر.

تیغه یک قیچی هستند که با کمک یکدیگر زندگی متعادل بر آمده از فطرت پاک انسانی را تهدید می‌کند و همگان به ویژه جوانان را از حقایق ناب دینی دور خواهد کرد.

۳-۲. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ...^۱

در تزکیه نفس، باید اهتمام اصلی و اولویت اول به «عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ» یعنی اصلاح خودتان باشد؛ یعنی تمام وجهه همت طالب علم، باید تربیت نفس خودش باشد. «...قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ...»^۲، «...وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ»^۳، «...لِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ...»^۴، «...لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا...»^۵، «...لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا...»^۶، به ترتیب در مراحل بعد از خودسازی فردی قرار می‌گیرند.

۴-۲. غَالِبُوا أَنْفُسَكُمْ عَلَى تَرْكِ الْمَعَاصِي...^۷

سهم اصلی تهذیب نفس، قیام به واجبات - و از جمله ترک محرمات - است. ترک واجب مساوی با گناه است و خودسازی با گناه قابل جمع نیست. بنابراین ترک گناه را چه گفتاری باشد چه رفتاری، در پنهان یا آشکار، حق الله یا حق الناس، قدم اول برای خودسازی تلقی کنید.

۵-۲. وَإِنَّهُ لَيَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالْإِثْمِ حَتَّى أُجِبَهُ...^۸

بر اساس حدیث قُربِ نوافل، پابندی به مستحبات خیلی سریع

۱. آیه ۱۰۵ سوره مائده / ای اهل ایمان! مراقب [ایمان و ارزش های معنوی] خود باشید.
۲. آیه ۶ سوره تحریم / خود و خانواده خود را از آتشی که هیزم آن انسان ها و سنگ ها است، حفظ کنید.
۳. آیه ۲۱۴ سوره شعراء / و خویشان نزدیکت را [از عاقبت اعمال زشت] هشدار ده.
۴. آیه ۱۲۲ سوره توبه / و قوم خود را هنگامی که به سوی آنان بازگشتند، بیم دهند.
۵. آیه ۷ سوره شوری / تا [مردم] ام القرى [شهر مکه] و کسانی را که پیرامون آن هستند، بیم دهی.
۶. آیه ۱ سوره فرقان / تا برای جهانیان بیم دهنده باشد.
۷. غرر الحکم و درر الکلم، التیمی الامدی، عبد الواحد بن محمد، جلد ۱، صفحه ۴۷۳ / با نفس های خود بر سر ترک گناهان بستیزید.

۸. الکافی، ج ۲، ص ۳۵۲، ح ۷ / پیامبر خدا صلی الله علیه و آله [در شبی که به آسمان پرده شد] گفت:

انسان را به قرب خدای سبحان می‌رساند. در این میان توسل به اولیاء اللّٰه، خدمت به خلق و اهتمام به نوافل یومیّه - به ویژه نافله شب - میان‌برهای مؤثری هستند که شما را زودتر به مقصد خواهند رساند.

۶-۲. **يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ...**^۱

تلاوت کلام الهی و انس با قرآن، زندگی معنوی شیرینی برایتان به ارمغان می‌آورد و در تربیت الهی جان و نفس شما کمک کار بسیار مؤثری خواهد بود. تلاوت منظم و مستمر و همراه با تدبّر روزانه حداقل یک حزب قرآن، جزء برنامه اصلی زندگی تان باشد تا بتوانید از رزق حسن این مائده آسمانی بهره‌مند شوید.

۷-۲. **قُلْ مَا يَعْبَأُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ...**^۲

با ادعیه که به حق، قرآن صاعد نام گرفته‌اند، مأنوس باشید و از طریق صحیفه سجاده، ادعیه و مناجاتی مثل مناجات خمس عشر، شعبانیه و دعای جوشن کبیر ارتباطی عاشقانه و صمیمانه با خدای خودتان برقرار کنید تا روح و جانتان از آب زلال انس با خدای تعالی سیراب شود.

پروردگارا! حال مؤمن نزد تو چون است؟ فرمود: ای محمد! ... هیچ بنده‌ای از بندگانم با چیزی که نزد من محبوبتر باشد از آنچه بر او واجب کرده‌ام، به من نزدیک نشد. همانا او با نماز نافله به من نزدیک می‌شود، تا جایی که دوستدار او می‌شوم. پس چون دوستش بدارم آن گاه گوش او شوم که بدان بشنود و چشم او شوم که بدان ببیند و زبان او شوم که با آن سخن بگوید و دست او شوم که با آن ضربه زند. اگر مرا بخواند پاسخش دهم و اگر از من خواهشی کند، خواهشش را برآورم.

حدیث قرب نوافل حدیثی قدسی است که حدیث نشان‌دهنده اهمیت انجام مستحبات و تقرب به خداوند از این طریق است. به گفته مرتضی مطهری حدیث قرب نوافل حدیث معروف و مسلمی است که هم شیعه و هم اهل سنت قبول دارند و در کتبشان روایت کرده‌اند. (مطهری، آشنایی با قرآن، ۱۳۸۹ش، ج ۹، ص ۶۴)

۱. آیه ۵۷ سوره یونس / ای مردم! یقیناً از سوی پروردگارتان برای شما بند و موعظه‌ای آمده، و شفاست برای آنچه [از بیماری‌های اعتقادی و اخلاقی] در سینه هاست، و سراسر هدایت و رحمتی است برای مؤمنان

۲. آیه ۷۷ سوره فرقان / بگو که اگر دعای شما (و ناله و زاری و توبه شما) نبود خدا به شما چه توجه و اعتنایی داشت؟

۲-۸. المرء ابن ساعته...^۱

«از علمای معاصر، کتب شیخ جلیل القدر، عارف بالله حاج میرزا جواد تبریزی را مطالعه کنید»^۲ و همین طور در مطالعه زندگینامه علمای ربّانی و شهیدان گرانقدر اهتمام داشته باشید؛ به شرط اینکه اولاً از نقل مطالب و صحت انتساب آن‌ها مطمئن باشید و ثانیاً شرایط و اقتضائات خاص آن عالم و دوران زندگی او را در نظر بگیرید. هر کس متناسب با شرایط فردی و اقتضائات جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کند، باید برنامه زندگی و مسیر بندگی خود را انتخاب کند.

۲-۹. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ...^۳

در ارتباط و توسّل به امامان معصوم علیهم‌السلام به منابع اصلی مانند زیارت‌های جامعه، امین الله، ندبه^۴ و... مراجعه نمایید. از اشعار دارای مضامین بلند و مناسب با شأن ائمه علیهم‌السلام و از شعرای با معرفت و مهذب استفاده کنید و از خواندن اشعار بی محتوا و حضور در مجالسی که شأن ائمه علیهم‌السلام رعایت نمی‌شود و نیز استفاده افراطی از نوحه و مرثیه، به ویژه به منظور پر کردن وقت فراغت پرهیز نمایید.

توجه:

وَأْمُرْنَا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ...^۵

ازدواج به‌هنگام و توجه به وظایف همسری و مادر شدن به موقع را جدی بگیرید و تمام توان خود را برای تربیت فرزند بکار گیرید و

۱. غرر الحکم، ۴۴۷ / امام علی علیه‌السلام: انسان، فرزند لحظه‌ای است که در آن به سر می‌برد.

۲. برگرفته از قسمتی از کتاب سر الصلاة، امام خمینی (ره)

۳. آیه ۳۵ سوره مائده / ای اهل ایمان! از خدا پروا کنید و دست آویز و وسیله‌ای [از ایمان، عمل صالح و آبروی مقربان درگاهش] برای تقرّب به سوی او بجوید؛

۴. زیارت ندبه متفاوت از دعای ندبه بوده و به نوعی تفصیل زیارت آل یاسین محسوب می‌شود.

۵. آیه ۷۱ سوره انعام / ما مأموریم که تسلیم پروردگار جهانیان باشیم.

لحظه‌ای از انجام این مهم غفلت نکنید. در عین حال بدانید تربیت کار خداست، او که رب العالمین است و تربیت همه جهان هستی را به عهده دارد، می‌تواند به نحو شایسته‌ای شما و فرزندان‌تان را هم تربیت کند.

۳. تبلیغ

۳-۱. قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ...^۱

برای حفظ پیوند نزدیک و حس هم‌هویتی با مردم، باید تمام تلاش خود را بکار گیرید؛ به گونه‌ای که مردم شما را از جنس خودشان بدانند و احساس کنند در سردی و گرمی روزگار همراهشان هستید و با آن‌ها درد مشترک دارید. باید به خدا پناه ببریم از روزی که مردم، روحانیت را تافته‌ای جدا بافته و قشری متفاوت از خودشان بدانند که در آسمان‌ها راه می‌روند و خود را صاحب عالم آخرت و تقسیم‌کننده بهشت و دوزخ می‌دانند. اساس تبلیغ و معرفی دین خدا، هم‌جنسی با مردم است.

۳-۲. قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا...^۲

این شعار راهبردی باید سرلوحه کار همه مصلحان جامعه و از جمله مبلغان دینی قرار گیرد. تا وقتی مردم مطمئن نشوند شما درد دین دارید و به نام دین، برای خود دکان باز نکرده و کیسه‌ای ندوخته‌اید؛ تبلیغتان اثرگذار نخواهد بود. درس و بحث و منبر و محراب را وسیله‌ای برای رسیدن به مقاصد و مناصب دنیایی قرار ندهید.

۱. آیه ۱۱۰ سوره کهف / بگو: جز این نیست که من هم بشری مانند شمایم.

۲. آیه ۲۳ سوره شوری / بگو: از شما [در برابر ابلاغ رسالت] هیچ پاداشی جز مودّت نزدیکان را [که بنابر

روایات بسیار اهل بیت علیهم‌السلام هستند] انمی خواهیم.

۳-۳. قُولُوا عِنْدَ افْتِتَاحِ كُلِّ امْرٍ صَغِيرٍ اَوْ عَظِيمٍ : بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ...^۱
 به ما فرموده‌اند همه کارهای خود را با «بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ» شروع کنید و موظف شده‌ایم که در هر شبانه روز خداوند را بارها و بارها به دو نام «رحمان» و «رحیم» بخوانیم و با او گفتگو کنیم. بنابراین هم خود ما باید به این دو صفت، متصف شویم و هم خدا، دین و اولیاء الهی را با همین اوصاف به مردم معرفی کنیم تا آنان نیز دارای چنین خصوصیتی شوند. در این صورت است که میوه شیرین بندگی از شاخسار محبت چیده و دنیا به بهشتی از مهر و معنویت تبدیل می‌شود.

۳-۴. وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ ...^۲

علمای دین با رعایت حرمت، کرامت و عزت افراد، در قلب مردم جا می‌گرفتند و سخنانشان در عمق جان مخاطبان نفوذ می‌کرد. پس همه مردم را دوست داشته باشید، برای خدمت به همه آنها کمر همت ببندید، همه آنها را از خودتان بهتر بدانید و مثل حضرت امام^۳ و حاج قاسم^۴ عزیز رضوان الله علیهما حاضر شوید جان خود را فدای تک تک آنها نمایید.

۳-۵. وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ...^۵

تا هنگامی که به درستی مطلبی، یقین پیدا نکرده‌اید؛ آن را نقل نکنید. مستند و عاقلانه حرف بزنید و بنویسید. دریافت‌ها و ذوقیاتی مثل خواب، تفأل و شعر اگرچه ممکن است برای خودتان الهام بخش باشد؛ ولی هرگز نباید در تبلیغ دین و انتساب به شرع مقدس مورد استفاده قرار گیرد.

۱. التوحید، ۲۳۲، ۵/ امام علی (علیه السلام) در آغاز هر کار کوچک یا بزرگ بگوید: «بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ».
۲. آیه ۷۰ سوره اسراء / به یقین فرزندان آدم را کرامت دادیم
۳. صحیفه امام خمینی (ره) / ج ۲۰ / نامه عرفانی اخلاقی به آقای سید احمد خمینی (وصیت)
۴. متن وصیت نامه سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی
۵. آیه ۳۶ سوره اسراء / و (ای انسان) هرگز آنچه را که بدان علم و اطمینان نداری دنبال مکن

۶-۳. أَيُّهَا النَّاسُ، إِنِّي وَاللَّهِ مَا أَحْكُمُ عَلَى طَاعَةٍ إِلَّا وَأَسْفِكُمْ إِلَيْهَا...^۱

دین راهنمای کامل زندگی است و تبلیغ اثرگذار در گرو پابندی خود مبلغ به این دستور العمل الهی است. پس تنها آنچه را که خود به آن عمل می‌کنید به مردم توصیه کنید. مردم از عالمانی که خود عمل نمی‌کنند و دین را تنها بر زبان جاری می‌کنند، گریزان هستند.

۷-۳. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ...^۲

کلام خلق هرگز نمی‌تواند جایگزین سخن خالق شود و حرف غیر معصوم نمی‌تواند جای سخن معصوم را بگیرد. مراقبت کنید ناخواسته به فضای حجیت حرف غیر معصوم دامن نزنید. توصیه عالمان، هرچند بزرگ و صاحب فضیلت باشند، هرگز جای توصیه معصومین علیهم‌السلام را نمی‌گیرد و نوعاً دارای آن شمول و عمومیتی نیست که برای همگان لازم الاجرا باشد. اگرچه ممکن است در موارد خاص راهگشا و اثربخش باشد.

۸-۳. بَعَثَنِي بِالْخَنَفِيَّةِ السَّهْلَةِ السَّامِحَةِ...^۳

در تبلیغ، سهله و سمحه بودن دین را در نظر داشته باشید و برای هر کدام از حوزه‌های اعتقادات، اخلاقیات و احکام سهمی در نظر بگیرید و تمام دین را در یکی از آن بخش‌ها خلاصه نکنید و بکوشید معیار قضاوت دینداری فرد یا جامعه، میزان اهتمام متعادل آن‌ها به مجموعه کامل معارف الهی باشد.

۱. خطبه ۱۷۵ نهج البلاغه / امام علی علیه‌السلام: ای مردم، به خدا سوگند، که من شما را به هیچ فرمانی ترغیب نمی‌کنم، جز آنکه، خود به انجام دادن آن بر شما پیشی می‌گیرم و شما را از معصیتی نهی نمی‌کنم جز آنکه، خود پیش از شما از انجام دادن آن باز می‌ایستم

۲. آیه ۵۹ سوره نساء / ای اهل ایمان! از خدا اطاعت کنید و [نیز] از پیامبر و صاحبان امر خودتان [که امامان از اهل بیت اند و چون پیامبر دارای مقام عصمت می‌باشند] اطاعت کنید

۳. الکافی، ج ۵، ص ۴۹۴، ح ۱ / پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلهم‌وسلم: خداوند متعال، مرا با رهبانیت نفرستاده؛ بلکه با آیین مستقیم و ساده و آسانگیر، فرستاده است.

۳-۹. إِنَّ الْإِيمَانَ عَشْرُ دَرَجَاتٍ بِمَنْزِلَةِ السُّلَمِ...^۱

مردم دارای سلائق متنوع و ظرفیت‌های متکثر هستند که در شرایط متفاوت و زمین و زمان‌های گوناگون مورد خطاب شما قرار می‌گیرند. بنابراین انتظار خود را از مخاطب واقع‌بینانه ترسیم کنید و توقع برخوردی مساوی و پذیرش صد در صد مطالب، از همه آن‌ها را نداشته باشید.

۳-۱۰. إِنَّا مَعَاشِرُ الْأَنْبِيَاءِ أَمْرًا أَنْ نُكَلِّمَ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ...^۲

نظر به تفاوت سلائق و ظرفیت انسان‌ها لازم است با همه مخاطبان خود از یک ادبیات و یک روش و ابزار استفاده نکنید. شیوه‌های سستی تبلیغ، امروزه تقریباً کارآمدی خود را از دست داده‌اند و ابزار هنر و فضای رسانه زبان مشترک همه انسان‌ها شده است؛ لذا بکوشید هنرمندانه حقایق زیبا و جذاب دین را به مخاطب خود انتقال دهید.

۳-۱۱. يُوزَنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ وَدِمَاءُ الشُّهَدَاءِ فَيَرْجَحُ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ عَلَى دِمَاءِ الشُّهَدَاءِ...^۳

برای آشنایی با معارف دینی، مطالعه عمیق و انس با منابع اصیل (قرآن، نهج البلاغه و کتاب‌های روایی) توصیه می‌شود. مطالعه آثار شهید مطهری و استاد بزرگوارشان مرحوم علامه طباطبایی (رضوان الله علیهما) کمک کار خوبی برای فهم این منابع اصیل هستند. شهید بزرگوار که حضرت امام قدس سره، درباره او چنین فرموده‌اند:

«آثار قلم و زبان او بی استثنا آموزنده و روان بخش است و مواعظ و نصایح

او که از قلبی سرشار از ایمان و عقیده، نشأت می‌گرفت، برای عارف و

عامی سودمند و فرح‌زاست»^۴

۱. الخصال، ج ۳، ص ۴۴۷ / امام صادق (ع): برآستی که ایمان ده درجه است بمانند نردبان که می‌بایست پله پله از آن بالا رفت

۲. تحف العقول عن آل الرسول (ع)، جلد ۱، صفحه ۳۷ / پیامبر اکرم (ص): ما، جماعت پیامبران، فرمان داریم که با مردم به فراخور فهم و خرده‌هایشان سخن بگوییم

۳. الأمالی (للطوسی)، جلد ۱، صفحه ۵۲۱ / پیامبر اکرم (ص): روز قیامت مرگب عالمان و خون شهیدان با هم وزن می‌شوند و مرگب عالمان بر خون شهیدان می‌چربد.

۴. صحیفه امام، جلد ۱۴، صفحه ۳۳۶

و تعبیر زیبایی این شهید بزرگوار از مرحوم علامه که :

«این مرد بسیار بسیار بزرگ و ارزنده... که صد سال دیگر تازه باید بنشینند و افکار او را تجزیه و تحلیل کنند و به ارزش او پی ببرند... او به راستی مجسمه تقوی و معنویت است، در تهذب نفس و تقوی مقامات بسیار عالی را طی کرده است»^۱.

۴. اجرا (امور سیاسی)

۴-۱. اَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي...^۲

نسبت به مسائل نظام اسلامی، اتفاقات جهان اسلام و جامعه بشری بی تفاوت نباشید و با مطالعه «منشور روحانیت» امام راحل عظیم الشان رضوان الله علیه و سایر رهنمودهای ایشان، تفکر سیاسی خود را ریل گذاری کنید و مبنایی بیابید تا بتوانید در جریانات سیاسی همواره بهترین موضع را با بصیرت اتخاذ کنید.

۴-۲. وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا...^۳

«والله والله واللّه از مهمترین شئون عاقبت به خیری، رابطه قلبی و دلی و حقیقی ما با این حکیمی است که امروز سکان انقلاب را به دست دارد.» به این فرمایش حاج قاسم شهید باور داشته باشید. تحلیل های رهبری (روحی فداه) را نصب العین خود قرار دهید و نظرات ایشان را فصل الخطاب مباحث سیاسی تلقی کنید.

۱. یادنامه مفسر کبیر علامه طباطبائی، (سخنرانی استاد شهید مرتضی مطهری تحت عنوان (احیای تفکر دینی)، ص ۱۳۶-۱۱۸

۲. آیه ۱۰۸ سوره یوسف / بگو: این طریقه و راه من است که من و هر کس پیرو من است بر پایه بصیرت و بینایی به سوی خدا دعوت می کنیم

۳. آیه ۲۶۹ سوره بقره / خدا فیض حکمت را به هر که خواهد عطا کند، و هر که را به حکمت و دانش رسانند در باره او مرحمت و عنایت بسیار کرده اند

۴-۳. الْإِنصَافُ يَرْفَعُ الْخِلَافَ وَيُوجِبُ الْإِيتِلَافَ ...^۱

در مباحث سیاسی همواره جانب تقوا و انصاف را داشته باشید. از دستاوردهای نظام اسلامی، مستدل و منطقی دفاع کنید. کاستی‌ها و ضعف‌ها را هم بپذیرید، از آنها برائت بجوئید و برای رفع آنها تلاش کنید.

۴-۴. شَرُّ النَّاسِ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَاهُ، وَ شَرُّ مَنْ ذَلِكَ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ...^۲

آخرت خود را وسیله آبادانی دنیای دیگران قرار ندهید و نگذارید صداقت و پاکی احساسات شما نردبان دنیاخواهی صاحبان قدرت و ثروت قرار گیرد.

۴-۵. وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نَقَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ...^۳

به اختلافات سیاسی خود، رنگ و بوی اعتقادی ندهید و مخالف خود را به ضعف در ایمان و کاستی در عمل متهم نکنید و تحت هیچ شرایطی از جاده عدالت و تقوا خارج نشوید.

۴-۶. وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا...^۴

حفظ نظام را مهم‌ترین وظیفه خود تلقی کنید و وحدت و همدلی بین آحاد مردم و اجرای عدالت را راهبرد اصلی حفظ نظام بدانید و تلاش کنید که تحت هیچ شرایطی، وحدت و همدلی مردم و اصل عدالت خدشه‌دار نشود.

۱. غرر الحکم، ۱۷۰۲/ امام علی (علیه السلام): انصاف، اختلافات را از بین می‌برد و موجب الفت و همبستگی می‌شود.

۲. کتاب من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۳۵۳، ح ۵۷۶۲/ پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله): بدترین مردم کسی است که آخرتش را به دنیایش بفروشد و بدتر از او کسی است که آخرت خود را برای دنیای دیگران بفروشد

۳. آیه ۸ سوره مائده / و نباید دشمنی با گروهی شما را بر آن دارد که عدالت نورزید؛ عدالت کنید که آن به پرهیزکاری نزدیک تر است.

۴. آیه ۱۰۳ سوره آل عمران / و همگی به ریسمان خدا [قرآن و اهل بیت (علیهم السلام)] جنگ زنید،

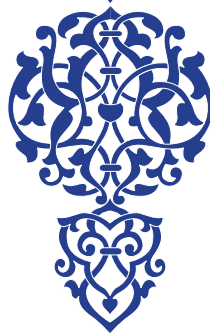
و پراکنده و گروه گروه نشوید

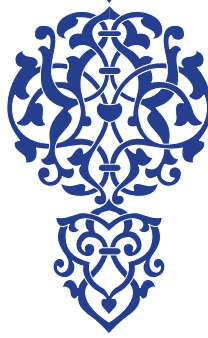
۴-۷. يُسْتَدَلُّ عَلَى إِدْبَارِ الدُّوَلِ بِأَرْبَعِ تَضْيِيعِ الْأُصُولِ وَالتَّمَسُّكِ بِالْفُرُوعِ وَتَقْدِيمِ الْأَزْدَالِ وَتَأْخِيرِ الْأَفَاضِلِ...^۱

به هر فضیلت و رذیلتی به اندازه واقعی آن وزن دهید و بکوشید در جامعه اسلامی اصول، فدای فروع نشود و افراد ناشایست - به جای صالحان - پیشگام حرکت‌های اصلی جامعه نگردند.

۱. غرر الحکم، ج ۲، ص ۸۶۴/ چهار چیز نشانه تیره بختی و ادبار دولت هاست: واگذارن کارهای اصلی و اساسی، پرداختن به امور فرعی، جلو انداختن فرومایگان، و پس راندن صاحبان فضل

۲. مدیران مدارس

مدیر رکن اصلی و عمود خیمه مدرسه است، بنابراین به شما بزرگواران و همکاران گرانقدرتان توصیه می‌کنم:

۱. لَأَن يَهْدِيَ اللَّهُ عَلَى يَدَيْكَ رَجُلًا خَيْرٌ لَّكَ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ...^۱

کشاورز برای بارور کردن یک نهال برنامه‌ریزی می‌کند و صنعتگر برای ساختن یک دستگاه و معمار برای ساخت یک بنا. اما خداوند متعال به شما فرصت داده است تا برنامه‌ریزی کنید برای تربیت انسان؛ آن هم نه انسان‌های عادی، بلکه آن‌ها که نوعاً از بهترین‌های جامعه هستند، جوان و اهل انصاف و قناعت که درد دین دارند و قرار است خود مهذب و عالم شوند و قائد و راهبر جامعه به سوی خدای تعالی باشند. بنابراین قدر خود را بدانید و شکرگزار خدای تعالی بر این نعمت بزرگ باشید.

۲. عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ...^۲

مادری مهربان و دلسوز برای این دختران جوان باشید. دخترانی که در خانواده‌های مختلف از لحاظ فرهنگی، اقتصادی، مذهبی و... تربیت شده‌اند و تا دیروز با عنوان «دانش‌آموز»، در نظام آموزشی کشور درس می‌خواندند و امروز در همان خانواده‌ها با

۱. المستدرک علی الصحیحین، ج ۳، ص ۶۹۱، ح ۶۵۳۷ / پیامبر اکرم (ﷺ): اگر خداوند کسی را به دست تو هدایت کند برایت بهتر است از آنچه آفتاب بر آن طلوع و غروب می‌کند

۲. آیه ۱۲۸ سوره توبه / همانا رسولی از جنس شما برای (هدایت) شما آمده که فقر و پریشانی و جهل و فلاکت شما بر او سخت می‌آید

عنوان «طلبه» قصد یادگیری علوم اسلامی و معارف دینی را دارند. آن‌ها در عصر فناوری و هوش مصنوعی زندگی می‌کنند. نسلی هستند هوشمند، جستجوگر و حق‌طلب. تنها با زبان منطق و سخن حق می‌توان آن‌ها را قانع و مجذوب کرد. بنابراین فرصت بسیار خوبی در اختیار شماست تا از این همه امکانات برای انتقال زیبایی‌های سخن خداوند متعال و ائمه معصومین علیهم‌السلام استفاده کنید که: ... **لَوْ عَلِمُوا مَحَاسِنَ كَلَامِنَا لَا تَتَّبِعُونَا**...^۱

۳. **وَأَشِعْرَ قَلْبَكَ الرَّحْمَةَ لِلرَّعِيَّةِ وَالْمَحَبَّةَ لَهُمْ وَاللُّطْفَ بِهِمْ**...^۲

کریمانه و رحیمانه و متواضعانه مدیریت کنید و با اعمال و رفتار خود به طلاب، اساتید و دیگر دست‌اندرکاران مدرسه، درس کرامت و تواضع بیاموزید تا آن‌ها هم در مواجهه با اقشار مختلف جامعه، کریمانه و متواضعانه رفتار کنند. از موضع بالا به دیگران نگاه نکنند؛ خود را حق محض و دیگران را باطل مطلق تصور نکنند و متواضعانه و خالصانه، برای خدمت به مردم خوب و نجیب این مرز و بوم کمر همت ببندند.

۴. **التَّلَطُّفُ فِي الْحِيلَةِ أَجْدَى مِنَ الْوَسِيلَةِ**...^۳

اعتقاد راسخ دارم که مدیر شایسته می‌تواند هم امکانات مادی و هم فضای معنوی مدرسه را فراهم آورد. او حتی قادر است بخش قابل توجهی از کاستی‌های نظام تعلیم و تربیت، کمبود استاد و امکانات مادی را جبران کند. در مقابل مدیر نالایق به همه مواهب مادی و معنوی مدرسه چوب حراج می‌زند و طلاب را نسبت به حوزه و روحانیت بدبین می‌کند.

۱. نوادر الأخبار فیما يتعلق بأصول الدین، جلد ۱، صفحه ۱۸ / امام رضا علیه‌السلام: اگر مردم زیبایی‌های سخنان ما را بدانند، از ما پیروی خواهند کرد.

۲. نامه ۵۳ نهج البلاغه (عهدنامه مالک اشتر) / مهربانی به رعیت و دوست داشتن آنها و لطف در حق ایشان را شعار دل خود ساز

۳. غرر الحکم فضیلة الرفق، ص ۲۴۳ / امام علی علیه‌السلام: دَقَّتْ وَظَرَفَتْ چاره جویی، سودمندتر از وسیله و دستاویز است

۵. مَنِ اشْتَغَلَ بِغَيْرِ الْمُهَمِّ صَيَّعَ الْأَهَمَّ...^۱

فرآیندهای زمان‌بر و پیچیده اداری حاکم بر حوزه‌ها و مطالبات متنوع و متکثر امور اداری و مالی، نباید شما را از رسالت اصلی‌تان که تربیت جامع و همه‌جانبه طلبه است غافل کند. در شرایط عادی باید همه ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کار باشند تا موفقیتی حاصل شود. اما هنر شما باید در این باشد که با فراهم نبودن بعضی از اجزای این چرخه، باز هم بتوانید در تربیت طلبه موفق باشید.

۶. فَبَشِّرْ عِبَادَ * الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ...^۲

فضای نقد و گفت‌وگو را در مدرسه نهادینه کنید. بگذارید همکاران، طلبه‌ها و اساتید به راحتی و بدون لکنت زبان بتوانند راجع به ریز و درشت مدرسه اظهار نظر کنند؛ فضای آزاداندیشی را تقویت کنید. شرایطی به وجود بیاورید تا طلاب به راحتی بتوانند سؤال، ابهام، اشکال و ایراد خود را، حتی در اصلی‌ترین مسائل اعتقادی، احکام شرعی، امور سیاسی و... مطرح کنند. اشتباه خود را صادقانه، متواضعانه و با صراحت بپذیرید و عذرخواهی از اشتباه را در مدرسه نهادینه کنید.

۷. وَيُثِيرُوا لَهُمْ دَفَائِنَ الْعُقُولِ...^۳

طلاب خوش‌فکر و دارای حافظه و استعداد برتر را شناسایی کنید. آن‌ها را مهم‌ترین سرمایه‌های خود بدانید و برای رشد و پیشرفت آن‌ها، برنامه‌های ویژه‌ای را تدارک ببینید. در این خصوص و موارد مشابه منتظر برنامه‌های رسمی و محدود مرکز هم نباشید. در این میان از طلاب خلاق و هنرمند به ویژه در حوزه فرهنگ و رسانه که نیاز مبرم دنیای امروز است غفلت نکنید.

۱. عیون الحکم و المواعظ، جلد ۱، صفحه ۴۶۰ / امام علی (علیه السلام): هر کس به چیزی که مهم نیست

بپردازد، آنچه را که اهمیت بیشتری دارد از دست می‌دهد

۲. آیه ۱۷ و ۱۸ سوره زمر / پس به بندگانم مژده ده؛ آنان که سخن را می‌شنوند و از بهترینش پیروی می‌کنند

۳. نهج البلاغه، الخطبة ۱ / و گنجینه‌های خرده‌هایشان را بیرون آورند

۸. إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا...^۱

در طول دوران خدمت به ویژه در زمان مسئولیت مرکز برنامه ریزی و نظارت، مکرر و صریح گفته‌ام: تنها قوانین و ضوابطی را از مرکز اجرا کنید که مطمئن هستید به صلاح طلبه و مطابق با معیارهای ارزشی حوزه است، موارد مشکوک را پیش از ارجاع و اعمال پرسید و بررسی نمایید. اگر به نادرستی موردی یقین دارید، مخالفت خود را به گونه‌ای مستدل، منطقی و از طریق مجاری رسمی اعلام نمایید، مبدا خدای ناخواسته مرعوب ارزیابی‌های عریض و طویل مرکز شوید، تا جایی که در ابلاغ و اجرای بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌ها خود را مأمور معذور بیندازید و فکر و صلاح دید خود را کنار بگذارید. چه بسا در این صورت حق طلبه ضایع شود و شما مسئول باشید.

۹. مَنْ تَقَدَّمَ عَلَى قَوْمٍ وَهُوَ بَرٌّ فِيهِمْ مَنْ هُوَ أَفْضَلُ فَقَدْ خَانَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ...^۲

به همه شما عزیزان و کادر پرتلاش توصیه می‌کنم که هرگاه احساس کردید، فردی شایسته‌تر از شما، می‌تواند مسئولیت‌تان را بعهده بگیرد، با صداقت و بزرگواری، عرصه را برای خدمتگذاری او فراهم کنید. این کار همان تقوای الهی و نشانه بزرگی روح شماست.

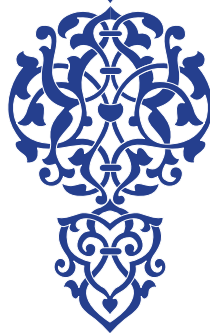
۱۰. خَيْرٌ مَنْ شَاوَرْتَ دُورَ النَّهْيِ وَالْعِلْمِ وَأُولَا النَّجَارِ وَالْحَزْمِ...^۳

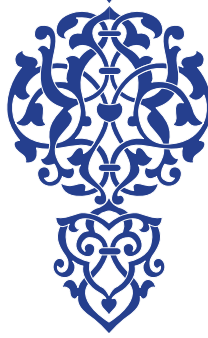
بی‌گمان مدرسه بدون حمایت معنوی و مادی هیئت امناء، توفیق چندانی نخواهد داشت. از این رو بکوشید پیوندی مؤثر و پایدار با اعضای هیئت امناء برقرار سازید. ضعف و قوت‌های مدرسه

۱. آیه ۳۶ سوره اسراء/ گوش و چشم و دل [که ابزار علم و شناخت واقعی اند] مورد بازخواست اند
۲. الغدير، ج ۸، ص ۲۹۱ / پیامبر اکرم (صلي الله عليه و آله): هرکس خود را در جامعه بر دیگران مقدم بدارد؛ درحالی که بداند افراد لایق‌تر از او هستند، قطعاً او به خدا و پیامبر و مؤمنان خیانت کرده است.
۳. غرر الحکم و درر الکلم، جلد ۱، صفحه ۳۵۶ / امام علی (علیه السلام): بهترین کسان برای مشورت، صاحبان خرد و دانشند و افراد با تجربه و دوراندیش

را با ایشان در میان بگذارید و در هر فرصت مناسبی، زمینه انجام مسئولیت‌های قانونی و حضور مؤثر آنها را در مدرسه فراهم آورید. با آنها مشورت کنید و از خرد و تجربه آنها بهره ببرید.

۳. اساتید

استاد نقشی بی‌بدیل در تربیت طلبه دارد. از این رو خطاب به شما اساتید گران‌قدر که جان‌های تشنه طلاب عزیز را با زلال دانش خود سیراب می‌کنید، عرض می‌کنم:

۱. الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ...

با تمام وجود باور کنید معلمی کار خداست و همه انبیا - از آدم تا خاتم‌علیهم‌السلام - معلم بوده‌اند. بر این اساس توصیه می‌کنم: همواره نعمت بزرگ تدریس در حوزه علمیه و همکاری با خدا و پیامبران را به خود یادآور شوید و در خلوت سحر، با تضرع و ابتهال از خدای مهربان بخواهید که شما را شاکر و قدردان این نعمت بزرگ و بی‌همتا قرار دهد.

۲. مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَلْيَبْدَأْ بِتَعْلِيمٍ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَيْرِهِ...

مراقب باشید رفتار و کردارتان مؤید گفتارتان باشد. چرا که اگر در جای دیگر آمده «لَا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ قَالَ وَأَنْظُرْ إِلَى مَا قَالَ»^۳ اما در مورد تعالیم دینی فرموده‌اند: لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ.^۴

۱. آیه ۱ و ۲ سوره الرحمن / [خدای] رحمان قرآن را تعلیم داد.

۲. غرر الأخبار و درر الآثار فی مناقب أئمة الأطهار علی‌السلام، جلد ۱، صفحه ۱۳۹ / امام علی (ع): هر که خود را در مقام پیشوایی مردم قرار دهد باید پیش از تعلیم دیگران، به تعلیم خود بپردازد.

۳. غرر الحکم و درر الکلم، جلد ۱، صفحه ۷۴۴ / به آنچه گفته شده نگاه کن، نه به کسی که آن را گفته است.

۴. آیه ۲ سوره صف / ای مؤمنان! چرا چیزی را می‌گویید که خود عمل نمی‌کنید؟

طلبه بیش از هر کس دیگری در فضای حوزه با استادش همراه است و اگر استاد، انسانی خودساخته و مهذب باشد، طلبه نیز در زندگی خود به موفقیت خواهد رسید. از این رو بر شما لازم است که اول به تأدیب خود مبادرت ورزید و سپس به تعلیم غیر اقدام نمایید.

۳. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا...^۱

معلمی که در کلاس‌های درس حوزه خواهران حاضر می‌شود، باید به حوزه علمیه و نظام طلبگی خواهران اعتقاد راسخ داشته و نظام آموزشی و ضوابط اجرای آن را فی‌الجمله پذیرفته باشد؛ بنابراین منصفانه نیست که در فضای کلاس به شکلی یک طرفه، حوزه خواهران با دیگر مراکز آموزش عالی و حتی حوزه برادران مقایسه شود و نقاط قوت دیگران برجسته، اما ضعف‌های آن‌ها نادیده گرفته شود. یا بر عکس، قوت‌های برنامه درسی و آیین‌نامه‌های مرتبط حوزه نادیده گرفته شود و ضعف‌ها بزرگ‌نمایی گردد. البته معتقدم نادیده گرفتن مشکلات و سکوت در برابر آن‌ها به اندازه بیان ناعادلانه آن‌ها زیان‌بار و ناروا است. نقد محققانه و منصفانه و حتی الامکان همراه با پیشنهاد و سپس انتقال آن به مراجع مربوط و پیگیری برای رفع کاستی‌ها، وجه جمع دیدن مشکلات و تلاش برای رفع آن‌هاست.

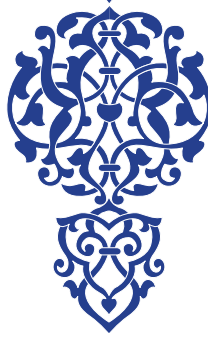
۴. وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ...^۲

مطالعه عمیق، تهیه طرح درس مناسب و بهره‌گیری از نوین‌ترین روش‌ها و ابزار آموزشی را حق‌الناس تلقی کنید، و آن را از وظایف قطعی خود بشمارید و همواره مراقبت کنید که تحت هیچ شرایطی از آن مسئولیت خطیر غفلت نکنید.

۱. آیه ۷۰ سوره احزاب / ای اهل ایمان! از خدا پروا کنید و سخن درست و استوار گوید

۲. آیه ۸۵ سوره هود / و اجناس مردم را [هنگام خریدن] کم شمارتر و کم ارزش‌تر [از آنچه که هست]

به حساب نیاورید

۴. هیأت امناء

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران مدرسه را به اعتبار و جایگاه اجتماعی، علمی و پایگاه مردمی اعضای محترم هیأت امناء، تأیید کرده و آن را تحت حمایت خویش قرار می‌دهد. بنابراین نکات زیر خدمت شما سروران مکرم تقدیم می‌شود:

۱. وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ...^۱

خداوند متعال هر انسانی را در این عالم با هدفی ویژه آفریده و برای انجام آن، زمانی مشخص کرده است. انسان‌ها پس از چند سال زندگی، این دنیای خاکی را وداع می‌گویند و برای خود و دیگران ماترک و میراثی باقی می‌گذارند. انسان‌های عاقل تمام تلاش خود را بکار می‌گیرند تا ارزشمندترین میراث و بهترین باقیات صالحات را از خود به جای گذارند. تأسیس مدرسه علمیه و تربیت طلبه از بهترین کارهایی است که خیر آن الی یوم القیامه، متوجه مؤسس و بانی آن خواهد بود.

مرحومه خانم طاهایی، مؤسس مکتب نرجس علیها السلام مشهد در سال ۱۳۴۵، را به خاطر داریم. بانی اثر ماندگار و بابرکتی که در فضای خفقان و تاریک آن دوران، منشأ آثار و برکات فراوانی شد و نیز مکتب الزهراء علیها السلام یزد که در سال ۱۳۵۸ با دست مبارک شهید محراب آیت‌الله صدوقی تأسیس شد و همین طور ایجاد ده‌ها مکتب و مدرسه دیگر.

۱. آیه ۳۱ سوره مریم / و هر جا که باشم بسیار بابرکت و سودمندم قرار داده

در حال حاضر تربیت شدگان این مکاتب و مدارس، مشعل‌های فروزان اسلام ناب و مروّجان فرمایشات امامان معصوم علیهم‌السلام، در جای جای میهن اسلامی مان و حتی خارج کشور شده‌اند.

شاکر خداوندی باشید که امکان وجود چنین آثار جاوید و تربیت فرزندان معنوی و خدمت به آن‌ها را برایتان فراهم کرده است.

۲. إِنَّ حَوَائِجَ النَّاسِ إِلَيْكُمْ مِنْ نِعَمِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ...^۱

نوامیس امام عصر ارواحنا فداه در مدرسه، شما را بزرگترین حمایت‌گران خود می‌دانند، بنابراین آن‌ها را اعضای خانواده خود بدانید، در غم و شادی آن‌ها شریک باشید و احسان و رسیدگی به امور آن‌ها یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های زندگی‌تان باشد.

۳. وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا...^۲

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران، اختیارات شما را به تأمین بودجه و امور مالی مدرسه محدود نکرده است. قوام مدرسه، تدوین و نظارت بخش‌های مختلف تهذیبی، آموزشی، فرهنگی و تبلیغی آن هم به شما واگذار شده است. بنابراین وظیفه شرعی، قانونی و اخلاقی حکم می‌کند که برای پیگیری مسائل مدرسه وقت بگذارید و برای رشد و ارتقای آن از مال و آبروی خود هزینه کنید و بر عهد خود وفادار باشید.

۴. لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ...^۳

هستند طلابی که به ادله مختلف به کمک و مساعدت‌های فکری،

۱. الدرة الباهرة من الأصداف الطاهرة، جلد ۱، صفحه ۲۳ / امام حسین علیه‌السلام: نیازهای مردم به شما از نعمت‌های خداوند بر شماست

۲. آیه ۳۴ سوره اسراء / و همه به عهد خود باید وفا کنید که البته (در قیامت) از عهد و پیمان سؤال خواهد شد

۳. آیه ۷ سوره طلاق / آنان که امکانات وسیعی دارند، باید از امکانات وسیع خود انفاق کنند

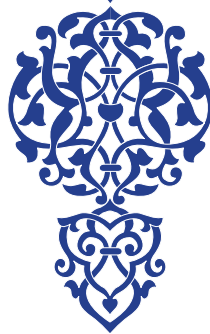
معنوی و مالی شما نیاز دارند. تلاش کنید این افراد را از طریق مدیر مدرسه شناسایی و برای رفع نیاز آن‌ها اقدام نمایید.

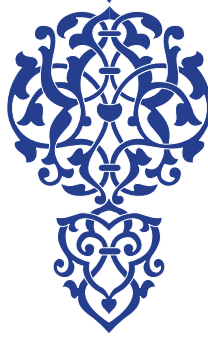
۵. وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ...^۱

مدیر و همکاران او به نمایندگی از شما در مدرسه فعالیت می‌کنند. بنابراین موفقیت آن‌ها موفقیت شما محسوب می‌شود و هم خالق و هم خلق، عدم توفیق آن‌ها را به حساب شما می‌گذارند. از این‌رو چتر حمایتی خود را همواره بر سر آنان گسترده نگه دارید و از پشتیبانی و همراهی‌شان دریغ نورزید.

۱. آیه ۲ سوره مائده / و (همواره) در راه نیکی و پرهیزگاری با هم تعاون کنید!

۵. همکاران ستاد و مدیریت‌های استانی

بنده در طی سال‌های طولانی، از نزدیک شاهد تلاش و کوشش خواهران و برادران همکار بوده‌ام که برای ارتقای امور مدارس و طلاب از جان و زندگی خود هم هزینه کرده‌اند. بنابراین خدمت شما همکاران محترم در ستاد و مدیریت‌های استانی نکاتی را متذکر می‌شوم:

۱. التَّائِسُ عَلَى دِينٍ مُلُوكِهِمْ...^۱

برادران و خواهران گرامی! توجه داشته باشید، امروز شما ملوک و کارگزاران حوزه علمیه خواهران هستید. بدانید که رفتار و گفتار، اعتقادات و حتی نیت‌های شما در نوع تربیت طلاب تأثیری عمیق دارد؛ پس اگر شاهد برخی ناهنجاری‌ها - هر چند اندک - در فضای حوزه‌های علمیه هستیم، باید سهم خود را در شکل‌گیری این پدیده‌ها صادقانه بپذیریم؛ چرا که به درستی گفته‌اند: ظاهر مردم، باطن مسئولان است.

۲. مَنْ كَرُمَتْ نَفْسُهُ صَغُرَتْ الدُّنْيَا فِي عَيْنِهِ...^۲

در ماه‌های اخیر و در دوران مسئولیت مرکز برنامه‌ریزی و نظارت،

۱. این متن در منابع روایی وجود دارد (مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۱۰۲، ص ۷، موسسه الوفاء، بیروت، ۱۴۰۴ق؛ الاربلی، علی بن عیسی، کشف الغمّة، ج ۲، ص ۲۱، مکتبه هاشمی، تبریز، ۱۳۸۱ق). اما این که این بیان حدیث منقول از معصوم باشد یا ضرب المثل، چندان روشن نیست. به نظر می‌رسد این سخن ضرب المثل بوده که به جهت کثرت استعمال در محاورات به حدیث معروف شده است.

۲. غرر الحکم و درر الکلم، جلد ۱، صفحه ۶۶۳ / امام علی (علیه السلام) هر که کرامت نفس داشته باشد دنیا در

سه اصل «تبشیر»، «تکریم» و «تسهیل» را به عنوان راهبردهای کلیدی این مجموعه تعیین و اعلام کردم. معتقدم این سه محور و راهبرد باید در صدر همه برنامه‌های امروز و فردای شما سیاستگذاران، برنامه‌ریزان و مجریان حوزه‌های خواهران در همه سطوح قرار گیرد، تا دنیا از چشم مخاطبان شما بیفتد و آن‌ها افق‌های بلند و روشن آینده را نظاره کنند.

۳. إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ...

تصدی یک مسئولیت مهم اجتماعی، لزوماً به معنای برتری در فهم، برنامه‌ریزی یا اجرا نسبت به دیگران نیست؛ چه رسد به فضیلت‌های اخلاقی که جز باری تعالی، احدی از آن‌ها آگاهی ندارد. برای مثال، اگر تقدیر الهی بر این تعلق گرفت که نویسنده این سطور در اواخر دهه ۷۰، از مدیریت یک مدرسه گمنام به معاونت آموزش مرکز منتقل و منصوب شود، هرگز به معنای آن نیست که همه صلاحیت‌های مدیریتی و کمالات اخلاقی یک‌باره در او اشراب شده باشد؛ از این رو، این بنده حقیر نباید خود را عقل کل بداند و دیگران را - تنها به بهانه جایگاه ظاهری پایین‌تر یا اشتغال به تلاش بی ادعا در مدارس - نادیده بگیرد و آن‌ها را به حساب نیاورد. چه بسیار افراد گمنامی که با دستان خالی از امکانات مادی اما قلب‌هایی مملو از توکل، در تربیت طلبه بسیار موفق بوده‌اند و نبض فرهنگی شهر را به دست گرفته‌اند و بی‌منت و بی‌توقع منشأ خدمات بزرگی شده‌اند و یا در ستاد و مدیریت‌های استانی منشأ آثار و برکات فراوان هستند.

نگاهش خُرد آید

۱. آیه ۱۳ سوره حجرات / همانا بزرگوار و با افتخارترین شما نزد خدا با تقواترین شمایند.

۴. سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ...^۱

«فلسفه وجود بنده و امثال بنده و دیگر مسئولان خدمت است. ما نوکر و خدمتگزار مردم هستیم...»^۲ بر همین اساس فلسفه وجودی شورای سیاستگذاری، مرکز مدیریت و مدیریت‌های استانی هم، خدمت به طلبه است؛ یعنی اگر طلبه‌ای نباشد، وجود این مجموعه‌ها اضافه است و باید تعطیل شوند. از این رو، در سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، ارزیابی، نظارت و توزیع امکانات، سهم اصلی را برای اولیاء نعم خود - یعنی طلاب عزیز - در نظر بگیرید و لحظه‌ای از خدمت به آنان غفلت نورزید.

۵. إِنْ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا...^۳

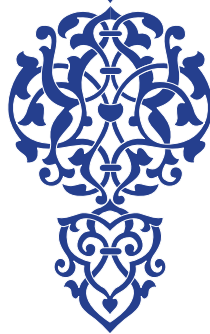
به یمن تجربه سال‌ها خدمت در حوزه خواهران - از مدرسه علمیه قبل از تأسیس مرکز مدیریت، تا حضور در پست‌های کلیدی مرکز مدیریت تحت نظارت شورای عالی حوزه‌های علمیه و شورای سیاستگذاری - با قاطعیت و به طور اکید به «مدرسه محوری» اعتقاد دارم؛ مدرسه محوری با این تعریف که در برنامه‌ریزی، اجرا، نظارت و مساعدت‌های مالی، سهم اصلی باید برای مدرسه اختصاص یابد، به گونه‌ای که حتی با فرض حذف تمام نهادهای بالادستی اعم از شورا، مرکز مدیریت و مدیریت‌های استانی، مدرسه بتواند همچنان روی پای خود بایستد و به رسالت خویش ادامه دهد. مجموعه مدرسه، طلاب و امکانات آن، همه امانت‌هایی الهی در دستان شما هستند، پس در حفظ و رد این امانت‌ها نهایت تلاش خود را به کار گیرید.

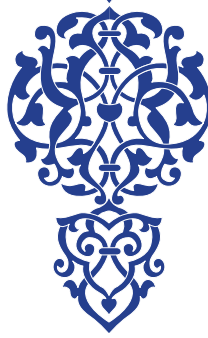

۱. مکارم الأخلاق، ج ۱، ص ۵۳۶، ح ۱۸۶۶ / پیامبر اکرم (ص): سرور قوم، خدمتگزار آنهاست

۲. بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار پرشور هزاران نفر از قشرهای مختلف مردم ۱۳۸۲/۱۱/۱۵

۳. آیه ۵۸ سوره نساء / خدا قاطعانه به شما فرمان می‌دهد که امانت‌ها را به صاحبانش بازگردانید

۶. شورای سیاست‌گذاری

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ...^۱

بنده در پاییز سال ۹۸، متن ۱۴ صفحه‌ای، ناظر به وضعیت موجود و آسیب‌های آن زمان حوزه‌های خواهران، مرقوم و برای اعضای محترم شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خواهران ارسال کردم. اگر چه با تلاش همکاران محترم به ویژه دبیرخانه آن شورا-اقدامات نسبتاً خوبی برای کم شدن آن نواقص صورت گرفته؛ ولی به نظر می‌رسد، اشکالات اساسی همچنان به جای خود باقی باشد.

۱. تفکیک صدر در صدی حوزه خواهران از برادران در سیاست‌گذاری و اجرا؛

۲. عدم تفکیک دقیق حوزه سیاست‌گذاری و اجرا؛

۳. گرفتار شدن در روال سنگین اداری (بوروکراسی)؛

۴. وجود لایه‌های متعدد مدیریتی و عدم تعیین سهم تربیت طلب برای هر لایه؛

۵. فاصله عمیق میدان و برنامه‌ریزی؛

۶. روندها و فرآیندهای طولانی و زمان‌بر اصلاحات؛

۷. کم توجهی به نقش همکاران ستادی و مدارس در سیاست‌گذاری و تصمیمات کلان؛

۸. فاصله مدارس و ستاد در بهره‌مندی از امکانات؛

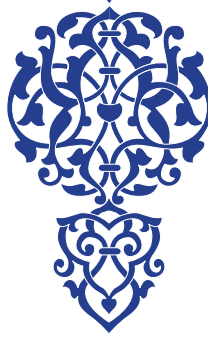
۹. عدم حضور جدی خواهران در بخش‌های مهم سیاست‌گذاری و اجرا؛

از جمله آن موارد است.

۱. آیه ۵۵ سوره ذاریات و (اَمَّا رَا) تذکر و بنده می‌دهد که پند و تذکر (اگر کافران را نفع ندهد) مؤمنان را سودمند افتد.

امیدوارم به یاری خداوند متعال و با سعه صدر و وسعت نظر
مسئولان ذی ربط و امکان حضور افراد دارای سابقه موفق در سطوح
مختلف مدیریتی حوزه‌های خواهران در آن شورای محترم، شاهد
تسریع در بهبود روندها و ارتقای حوزه‌های خواهران باشیم.

کلام آخر

۱. مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعِمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ...^۱

لازم می‌دانم از سروران بزرگوار خودم حجج اسلام آقایان جمشیدی، بهجت پور و فاضل - مدیران محترم مرکز در دوران مسئولیت حقیر - و انصاری - مسئول وقت مدرسه خاندان قلی بیگ (فاطمیه) کرمان - و از همه همکاران خواهر و برادری که با خدمت خالصانه و تلاش صادقانه در این سال‌های طولانی، اینجانب را در پیشبرد امور مساعدت کرده‌اند، تشکر کنم و رضوان و رحمت الهی را برای آیت الله شرعی - اولین مدیر مرکز -، و همکار سفر کرده‌ام سرکار خانم داودی و دیگر مسافران آسمانی از خانواده بزرگ حوزه‌های علمیه خواهران را از خدای مهربان تقاضا نمایم.

۲. وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ...^۲

اگر چه در مدت طولانی حضور در مرکز، تمام تلاش خود را برای خدمت بهینه به نوامیس امام عصر ارواحنا فدا به کار گرفته و به تعبیر رفیق آسمانی‌ام، همه عمر خود را برای حوزه خواهران گذاشته‌ام؛ با این حال نمی‌توانم خود را از قصور و تقصیر در انجام

۱. عیون أخبار الرضا علیه السلام، جلد ۲، صفحه ۲۴ / امام رضا (علیه السلام): هر که در قبال خوبی مردم تشکر نکند، از خداوند عز و جل هم تشکر نکرده است.

۲. آیه ۲۲ سوره نور / و باید [یدی آنان را که برای شما مؤمنان توانگر سبب خودداری از انفاق شده] عفو کنند و از مجازات درگذرند؛ آیا دوست نمی‌دارید خدا شما را بیمارزد؟ [اگر دوست دارید، پس شما هم دیگران را مورد عفو و گذشت قرار دهید].

مسئولیت مبرا کنم و از اشتباهات و خطاهای خود به راحتی بگذرم؛
از این رو از همه مجموعه‌های مرتبط با حوزه خواهران به ویژه
از طلاب گرانقدر و دختران خوبم، عذرخواهی می‌کنم و امیدوارم
ضمن عفو و صفح از خطاهای دوران مسئولیت، حسن عاقبت همراه
با شهادت خادم حقیر و پدر فقیر خود را از خدای **مُبَدِّلِ السَّيِّئَاتِ**
بِالْحَسَنَاتِ، طلب نمایند.

زبان حال خود و شما را حسن ختام این نوشته قرار می‌دهم،
همه شما عزیزان را به خدای بزرگ می‌سپارم و سعادت دنیا و
آخرت شما را عاجزانه از درگاه قدس ربوبی مسألت دارم.

چون کائنات جمله به بوی تو زنده‌اند
ای آفتاب سایه ز ما برمدار هم
چون آب روی لاله و گل، فیضِ حُسنِ توست
ای ابرِ لطف بر منِ خاکی بیار هم^۱

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

دوشنبه، عید فطر ۱۴۴۶

۱۱ فروردین ۱۴۰۴

کربلای معلی، بارگاه ملکوتی سالار شهیدان سلام الله علیه

اقل الاقلین و اذل الاذلین

محمود خالقی (ابوحیب)